

РЕШЕНИЕ

№ 7366

гр. София, 28.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XVI КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 03.11.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Елица Райковска

**ЧЛЕНОВЕ: Златка Илиева
Мария Владимирова**

при участието на секретаря Кристина Алексиева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **6226** по описа за **2023** година докладвано от съдия Златка Илиева, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административно-процесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба на процесуалния представител на Е. Д. М., уточнена от ищеца, против Решение № 2996/04.05.2023г. по адм.дело №1521/20г. по описа на АССГ. В същата се твърди, че съдът неправилно е приложил института на погасителната давност. Претендира се отмяна на постановения съдебен акт и уважаване на предявения иск, ведно със законните последици от това.

В писмено становище ответникът- ГДИН, заявява неоснователност на касационната жалба. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Касаторът, редовно уведомен, лично и чрез процесуалния си представител поддържа депозираната касационна жалба.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за частична основателност на касационната жалба.

Касационната жалба е подадена в срока по чл. 211, ал. 1 АПК от надлежна страна, за която съдебният акт е неблагоприятен, поради което е процесуално допустима.

Производството пред Административен съд София-град се е развило по предявения от Е. Д. М. против ГД "ИН" иск с правно основание чл. 284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) за обезщетяване на причинени му неимуществени вреди, изразяващи се в силно негативно влияние на психиката му, като чувство на безсилие, гняв, безпокойство, уязвимост, безпомощност и незащитеност, произтичащи от бездействието на ответника по отношение изпълнение на задължението му да осигури достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, годна по качество и калоричен състав храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, течаща топла вода, тоалетна, баня, маса, стол, хигиеничен дюшек и спално бельо, справяне с вредители и поставяне на ищеца по време на пребиваването му в следствения арест в [населено място] в нечовешки и унижителни условия на живот.

С обжалваното решение административният съд е приел за безспорно установено, че ищецът е престоял в ареста в [населено място] за времето от 19.3.2005 г. до 16.6.2005 г. Приел е също, че е налице незаконосъобразно бездействие на ответника през посочения по-горе период, в резултат на което, ищецът е претърпял негативни емоции, чувство на безсилие и унижение.

За да отхвърли предявения иск, съдът е счел, че исковата претенция е погасена по давност. В тази насока са изложени съображения, че противоправното бездействие на ответника е преустановено на 16.06.2005г., поради което ищецът е разполагал с право на иск до изтичането на петгодишния давностен срок на 16.06.2010г. Предвид обстоятелството, че исковата молба е предявена на 11.02.2020г., съдът е приел, че искът е погасен по давност и го отхвърлил като такъв. С оспореното решение е присъдено юрисконсултско възнаграждение в полза на ответника в размер на 80 лева.

Пред настоящата инстанция не са ангажирани нови писмени доказателства по см. на чл. 219, ал. 1 АПК. По смисъла на чл. 220 АПК съществува забрана за фактически установявания в касационното производство, като правомощията на съда се изразяват само в преценката дали първоинстанционният съд правилно е приложил относимите материално-правни норми, дали неговото решение е валидно и допустимо.

Оспореният съдебен акт е валиден, допустим и правилен.

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3, който в своята ал. 1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото

достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. Според чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Съдът е изяснил фактичката обстановка по делото, събрал е относимите за правилното решаване на спора доказателства, при приложението на чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, обсъдил ги е в тяхната взаимна връзка и при съобразяване разпоредбата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е направил верни правни изводи относно релевантните за правния спор факти, които се споделят от настоящата инстанция.

Правилен е изводът на административния съд, изведен от установената по делото фактическа обстановка, че в случая са налице законовите предпоставки, обуславящи принципна основателност на предявения иск за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неизпълнение на вмененото от ЗИНЗС задължение на ответника за осигуряване на здравословни и безопасни условия за пребиваване и забрана за поставяне на лишените от свобода, и в частност на касатора, в унизително положение по време на престоя му в следствения арест в [населено място] от 19.3.2005 г. до 16.6.2005 г.

Настоящата инстанция намира, че оспореният съдебен акт е правилен и досежно извода, че предявеният иск е погасен по давност, по следните съображения:

Твърдяното в исковата молба незаконосъобразно бездействие на ответника по отношение изпълнение на задължението му да осигури достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, годна по качество и калоричен състав храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, течаща топла вода, тоалетна, баня, маса, стол, хигиеничен дюшек и спално бельо, справяне с вредители и поставяне на ищеца по време на пребиваването му в следствения арест в [населено място] в нечовешки и унизителни условия на живот, е преустановено с освобождаването му от този арест на 16.6.2005г.

Нормата на чл. 203, ал. 2 от АПК предвижда за неуредените въпроси за имуществената отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани да се прилагат разпоредбите на ЗОДОВ или на ЗИНЗС за вреди. В приложимия към случая ЗИНЗС не се урежда въпросът за погасителната давност и в частност за началния момент, от който същата започва да тече, както и давностният срок за погасяване на правото да се търси обезщетение от държавата за причинени вреди от имуществен или неимуществен характер. Такава уредба липсва и в ЗОДОВ. Съгласно § 1 от ЗР на ЗОДОВ, за неуредените въпроси в закона се прилагат разпоредбите на гражданските и трудови закони. Следователно, приложение следва да намерят разпоредбите на Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), уреждащ института на погасителната давност. Съгласно чл. 120 от ЗЗД, съдът не прилага давността служебно. В случая от страна на процесуалния представител на ответника е направено възражение за изтекла погасителна давност на претендираното с исковата молба вземане.

Съгласно чл. 110 от ЗЗД, с изтичането на петгодишна давност се погасяват всички вземания, за които законът не предвижда друг срок. Според предписанието, дадено в т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК, при незаконни фактически действия или бездействия на администрацията, вземането за обезщетение за вреди става изискуемо от момента на тяхното преустановяване. От този момент, съгласно цитираното тълкувателно решение, започва да тече погасителната давност за тези вземания. Както е прието в доктрината и в съдебната практика, същата представлява по своята същност установен от закона срок, период от време, през който субектът на правото (вземането) бездейства и не го упражнява. С изтичането на давността, при направено възражение от насрещната страна, вземането се погасява, респективно предявеният иск следва да се отхвърли като неоснователен поради изтичането на давностния срок. Този срок има начален момент и тече занаяпред, тъй като се касае за период от време, в който един правен субект има възможност да действа или да се въздържа от действие. При незаконни действия или бездействия на административните органи, началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е моментът на тяхното преустановяване. /В този см. Р. по к.адм.д.7628/21г., Р № 4444/23г. по к.адм.д. 9362/22г., Р № 6037/21г. по к.адм.д. 6479/21г., Р № 1136/23г. по адм.д. 6361/22г., Р № 5808/21г. по адм.д. 6929/20г., всички на АССГ/.

В случая се твърди, че незаконосъобразните бездействия са осъществени по време на престоя на ищеца в следствения арест в [населено място] от 19.3.2005 г. до 16.6.2005 г. В този смисъл за претендирани вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия за посочения период, срокът, до който ищецът е имал възможност да претендира обезщетение за имуществени и неимуществени вреди е изтекъл на 16.06.2010г. В казуса по делото няма данни, които да обуславят извод за спиране на давностния срок.

От изложеното следва, че към датата на предявяване на исковата молба - 11.02.2020г., правото на иск за претендираното обезщетение е погасено поради изтичане на предвидената в закона погасителна давност. Ирелевантно за началото на давностния срок е обстоятелството, че ищецът претендира да е търпял вредите в продължителен период от време – до 2020г. Това е така, тъй като срокът по чл.110 от ЗЗД започва да тече от момента на преустановяване на противоправното действие/бездействие, а не от тогава, от когато увреденият твърди, че е престанал да търпи негативните последици от същото. Ето защо, възражението в тази насока, направено в касационната жалба, е неоснователно.

Предвид изложеното, настоящата инстанция намира, че правилно съдът е приел възражението на ответника за изтекла погасителна давност за основателно и е отхвърлил предявения иск на това основание.

Ето защо, обжалваното решение следва да бъде оставено в сила.

Предвид изхода на правния спор и с оглед заявената претенция, в полза на ответника

следва да бъдат присъдени разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 80 лева.

Водим от изложеното и на основание чл. 221, ал. 2 от АПК Х.-ти тричленен състав на Административен съд София град

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 2996/04.05.2023г. по адм.дело № 1521/20г. по описа на АССГ.

ОСЪЖДА Е. Д. М., ЕГН [ЕГН] да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” сумата от 80/ осемдесет/ лв. – юрисконсултско възнаграждение.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ :

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.